

K: katon
JÓZSEF SZÍNHÁZ

BORBÉLY SZILÁRD

AZ OLASZ- LISZKAI

BORBÉLY SZILÁRD ÉS AZ OLASZ- LISZKAI

Borbély Szilárd Fehérgyarmaton született 1963-ban, és 2014-ben, ötvenéves korában halt meg; öngyilkossága mélyen megrázta a magyar irodalmi és közéletet. A klasszikus magyar irodalom kutatójaként a Debreceni Egyetem docense volt; 1988-tól kezdve közel húsz, többségében lírai kötete jelent meg. A 2013-ban megjelent *Nincstelenek* című regényét, amelyet Jankovics József irodalomtörténész „eldurvult, mindenből kiábrándult emberi lények mélyvilági passiójaként” jellemzett, a kortárs magyar irodalom egyik legjelentősebb alkotásaként tartják számon.

2011-ben jelent meg Borbély Szilárd *Szemünk előtt vonulnak el* című drámakötete. Ennek egyik darabját, az *Akár Akárkit* a debreceni Csokonai Színház mutatta be, ugyanitt rendezte korábban Borbély *kamera.man* című darabját Pinczés István, illetve a szerző verseiből és egyéb írásaiból összeállított *Halotti pompa* című előadást Vidnyánszky Attila.

Radnóti Zsuzsa írja Borbély Szilárd darabjairól: „Mindegyik szöveg új-és új dramaturgiákkal, új műfajokkal kísérletezik, mintha az író örökös kutatással próbálná megtalálni az ő számára megadatott legfontosabb színpadi beszédmódot, kifejezési formát. S ami még fontosabb: több jelentésű, több értelmű, rejtélyekkel, elhallgatásokkal, bizonytalansági tényezőkkal megalkotott szövegek ezek, amelyeknek a színpadon kell megtalálni a megvalósítás, a megfejtés érvényes módját.” (Jelenkor, 2013. június)

Az olaszliszkaiból felolvasószínházi előadás és rádiójáték készült az elmúlt években, színházban még nem mutatták be.

A darab egyik történetszála a 2006-os olaszliszakai lincselést, a másik, amelyben a faluba érkező idegen a zsidó ősei nyomát igyekszik felkutatni, a kelet-európai vidéki zsidóság eltűnésének mozzanatait dolgozza fel. A lincselés története több ponton, elsősorban a gyilkosság brutalitását illetően összecseng Borbély Szilárd személyes tragédiájával: szülei 2000 karácsonyán rablótámadás áldozatai lettek, édesanyját megölték, édesapját súlyosan bántalmazták. Ezért, és mivel Az olaszliszakai mintha az írórt ért trauma feldolgozásának is része lenne, úgy döntöttünk, hogy – harmadik történetszálként, Borbély Szilárd *Egy bűntény mellékszálai* című írását és több versét felhasználva – a rablógyilkosság mozzanatait is beépítjük az előadás szöveggönyvébe.

„A műfaji meghatározás a sorstragédiára utaló sorstalandráma. A sorstragédia nem a jellemekből, a szereplők közti viszonyokból bomlik ki, az, hogy bekövetkezik, ezektől független szükségszerűség. Itt azzal a nyomatékos különbséggel, hogy a sors sem ad értelmet annak, ami bekövetkezik (már-mint a 2006-os borzalmas olaszliszkai lincselés).” (Vári György: Akárkit keresünk, Műút, 2011/27)

„Olaszliszka a szőlőjén kívül sokáig csodarabbijairól (a XIX. századi hászid cádikról, reb Herseléről és a már XX. században élt Friedländer Hermanról) volt leginkább nevezetes, aztán a 2006-os lincselés azok számára is ismertté tette a nevét, akik még nem hallottak erről a hegyaljai településről. Szögi Lajos földrajz-biológia szakos tanár autóján két kisebbik lányával áthajtott a falun, s majdnem elütött egy az utcán játszó kislányt, aki ijedtében besett az út melletti árokba, s bár azonnal kimászott onnan, feldühödött rokonai az anya kiabálására, miszerint a férfi megölte a kislányt – a családban egyébként gázolás miatt már történt haláleset –, kocsijából kirángatták és gyerekei előtt halálra rugdosták a férfit. A viszonylag friss, nagy port felkavart, a Szögi család számára valódi tragédiát, a rasszisták számára pedig hivatkozási pontot jelentő eset drámába emelése minden bizonnyal nagy vakmerőségről árulkodik, főleg mert a cselekmény vonatkozó elemei – amennyiben a referencialitást nézzük – hajszálpontosan megegyeznek

a valóságos eseményekkel, sőt, a darab egy valós dokumentumot is tartalmaz, az elsőrendű vádlott levelét a börtönből a bűnügyben ugyancsak részt vevő, de még kiskorú öccsének. Mindez azonban nem jelent tényleges szövegszervezési problémát, hiszen a dialógusok más aspektusból messzire kerülnek a realista ábrázolástól. Egyfelől azok emelkedettsége folytán: bár ez minden szereplőre igaz, legfőképpen az áldozat által mondottakban szembetűnő, akinek eszmefuttatásaiban egyfajta, szinte természetellenességbe hajló pátozsz érzékelhető, ami összhangban áll a férfi tiszta, idealista lényével, a valóságot, a hajdanvolt erkölcsi értékek lassú semmibe veszését ignoráló személyiségével (ő a »született tanár«). S általában is, a szereplők nem hétköznapi emberként beszélnek, hanem a görög tragédia maszkos-kothurnusos színészeihez hasonlóan. A dialógusokba foglaltak már csak ekképpen is általános dimenzióba kerülnek, ami persze nem egyfajta sematizáló, előítéletes általánosítást jelent (tudniillik a »romakérdést« illetően, hiszen a szörnyű esettel kapcsolatban egyébként is utal az általános szegénységre, perspektívátlanságra, kirekesztettségére), inkább az emberi lét alaproblémáira való rákérdezés a tétje.”

(Földes Györgyi: Műfaji kavalkádban vonulnak el, Beszélő, 2011. 09.)

A SZÜLŐK TRAGÉDIÁJA

„Ilona huszonhárom éves korában szült engem. Alig emlékszem rá fiatalasszonyként. Úgy rémlik, szépnek láttam. Homályosan emlékszem a huszonkilenc éves Ilonára; én akkor hat éves voltam. Emlékszem, hogy Ilona gyakran riadt fel éjjel. Rémálmai voltak. Mihály alvása azonban mindig kifogástalan volt, férfias horkolással kísért önkívület. Emlékszem, hogy amikor hétéves voltam, Ilona idegösszeomlást kapott. Nem tudott felkelni. Egész nap hanyatt feküdt egy vékonyka kis ágyon. Ekkor Ilona harminc éves volt. Csak feküdt a szoba-konyhás házhoz ragasztott kicsi teraszon. Ez hónapokig tartott. Nekem az iskola után sokáig a napköziben kellett maradnom. Mindig sötétedés után értem haza. Ilona már várt. Próbált rám mosolyogni. De nem ment neki.

Amikor az akkoriban kötelező, egyetem előtt letöltendő egy év sorkatonai szolgálatot követően elkezdtem az egyetemet, tizenkilenc évesen, Ilona negyvenkét éves volt. Különös, hogy akkor Ilonát idős asszonynak láttam. Egy öregedő, az egyedüllétre és magányra készülő nőnek. Noha magamat, ugyanolyan idősen, egyáltalán nem sajnáltam.”

(Borbély Szilárd: Egy bűntény mellékszálai – részlet)

Borbély Szilárd:
Nagyheti szekvenciák, I.

Meghalt. És holtnak hitte mind,
ki korábban szerette.
Véres volt teste és büdös,
mikor a földre tette

néhány rokon. És pár barát.
És nem volt velük senki,
aki megtudná mondani,
hogymit jelent a testi

feltámadás, amelybe még
nem halt bele csak Krisztus.
Kit látott visszatérni
néhány tanítvány. Nem biztos

azonban, hogy ez végleges.
Mármint a halál ténye.
Csupán csak annyi bizonyos,
hogymit elvesz a szem fénye

mind. A bőr megszürkül. Ráncos
lesz, és fogásra merev,
mint egy szövet. És hiányzik
valami, de nem leled

azt az egy szót, hogy fülébe
súgd. Talán emlékezne:
egy elmúlt, előző élet
visszfénye érkezne

most közénk: egy Örök Krisztus,
aki halott. Csak Hús,
lélek nélkül, s mint nyelv, bűzlik
bennünk. Szájban a szó: Korpusz

immár az Örök Halál
léte. Testi szememben
benne van. És meglátom,
ha behunyom, Halálom.

Borbély Szilárd: Végső Dolgok - Az Ítélet

A vádlottak az első sorban ültek. Délben
ebédszünetet és csendespihenőt kértek, mert
jár nekik. Egymás között néha nevetgéltek,
mikor egymásra néztek. Az örök is velük
együtt nevettek. A Törvény Háza egyben börtön
is. A véceablakot éjszaka zárják. Ezt ellenőrizni
kell, figyelmeztet rá egy kiírás. A Törvényt
nem védi semmi, csak azok a szabályok,
amelyeket azok követnek, akik betartják a
Rendet. Akkor min alapszik a Törvény? És
vajon miért vannak, akik tisztelik, ahelyett, hogy
ha alkalom adódik, megszegnék? A gyilkosok
tudják, hogy aki ölt, az már végrehajtotta azt az
ítéletet, amely a metafizika legfőbb büntetése.
A gyilkosok számára nincs büntetés, mivel az
az elkövetésekor elveszítette jelentőségét.
Nincs teher, mely a vállukat nyomja. Szabadok,
csak az ítéletre várnak, amely elmarad, hisz a
tett volt a helyettesítő áldozat. Krisztus kivégzését
sem előzte meg a Védelem szava, csak a Vádé.

RÉSZLETEK VÁRI GYÖRGY BORBÉLY SZILÁRD DAL KÉSZÜLT INTERJÚJÁBÓL

MN: Megteszed, hogy elmondod, mi volt az, ami 2000-ben felborította a terveidet?

BSZ: Természetesen. Ez már érzéstelenített terület, amennyire lehet; ez a szüleimet ért rablógyilkosság felforgató tapasztalata volt. Hogy egyszerre minden kiesik az összefüggéseiből, hogy el lehet veszíteni azt a biztonságtudatot, hogy én egy európai országban élek, dolgozom, rendes családba születtem, nevelődtem, tanítottak, hétköznapi, átlagéletemet élő ember vagyok, és egyszer csak ez az egész fölborul, és minden fölborul vele együtt. Amikor látod, hogyan zajlik például egy rendőrségi eljárás, megjelennek az erős kételyek, hogy valóban van-e jogbiztonság, valóban van-e működő demokrácia, hol vannak ennek a korlátai, mitől véd meg engem ez a demokrácia, mitől véd meg bárkit, aki áldozattá válik vagy az áldozatnak a hozzátartozója. Tehát kiderül az, hogy minden, amit mondunk, amiről azt gondoljuk, hogy biztonságot jelent, merő illúzió.

(...)

MN: Nagyon aktív vagy Debrecen városi közéletében is (...)

BSZ: Ez is a szüleim ügyével kapcsolódik össze. Akkor én hirtelen azt láttam, hogy van egy magát demokratikusnak mondó ország, amelyben a te jogaid az intézményekkel szemben nem létező jogok, bármelyik is legyen ez az intézmény. Például a rendőrség nem foglalkozik veled, ha nem vagy fontos ember, nincs egy fontos barátod, vagy nem tudsz megfizetni egy jó ügyvédet. És ez azért tarthatatlan. Nekem mániám, hogy a rendszerváltás után nagyon sok mindent kellett volna tenni azért, hogy erősítsék az emberek demokratikus mentalitását, mert a diktatórikus beidegződések mindenhol felbukkannak. Abban, ahogy a boltban a pénztárosnő vagy egy portás viselkedik alkalomadtán veled, abban még mindig benne van a diktatórikus reflex. Ettől csak úgy lehet elmozdulni, szabad és bátor emberek közösségévé válni, ha mi magunk is megpróbálunk tenni valamit, tudván, hogy ennek nincsen közvetlen gyakorlati haszna. Én akkor elkezdtem publicisztikákat írni a helyi lapba. Ennek egyetlen hatása lett, hogy sok ember szimpátiáját elnyertem, sokan odajöttek az utcán, témákat adtak. Pici elmozdulás, de azt gondolom, hogy az ilyen pici elmozdulások révén lehet majd pár száz év múlán egy bátor demokrácia ebből a sunyi diktatúrából, amiből átnőttünk. Nem gondolom, hogy ennek azonnal hatással kell lennie, és nem is sérődöm meg, hogyha nincsen.

(Magyar Narancs, 2009. április 23.)

AZ OLASZLISZKAI ZSIDÓSÁG

A híres „olaszliszkai csodarabbi” Friedländer Herman, aki köztisztviselőként álló emberként élt a községben. Mindenkor jól tájékozott volt a világ sorsa felől. Általános műveltsége, tudása, szép beszéde sokakat elbűvölt. Feljegyezték róla, hogy furfangos, agyafúrt észjárású ember volt. „Csodarabbisága” 1920 nyarán kezdődött. Felkereste őt egy svájci tőzsdés, aki elmondta, hogy vállalkozásba akar kezdeni és tanácsokért jött. Vendége kérését teljesítette a rabbi, tanácsokkal látta el. Csodák csodája, a svájci tőzsdés egyszerre dúsgazdag lett, és nagy szerencsáját azzal magyarázta, hogy megfogadta az olaszliszkai rabbi tanácsait.

Olaszliszván a zsinagógából ma csak a keleti fal egy csonkja látszik. Az akkori rabbi nem engedte berakni az utolsó követ, hogy az épület „be-fejezetlensége” is emlékeztessen a jeruzsálemi Templom pusztulására. Sokan mondják a magyar zsidóság siratófalának az olaszliszkai romot. A rom „kompenzálásaként” egy csodálatos temető fogad bennünket, egy másik csodarabbival, aki nem más, mint Friedmann Hersele (1808-1874) a magyarországi haszidizmus legnagyobb alakja.

Olaszliszkai zsidó temető, háttérben az ohell

A csodarabbi sírja az ohelben

„Sokszor megesett a történelemben, hogy egy nép szinte nyom nélkül tűnt el. Hatvan év elteltével a magyar vidéki zsidóság nyoma szinte láthatatlan-ná vált. Kelet-Magyarország falvaiban a gettókba hurcolt zsidók házait fel-dúlták, kifosztották, felgyújtották. Annak a katolikusok lakta falunak, ahol felnőttem, negyvennégy májusáig tekintélyes zsidó közössége volt, rabbi-val, héderrel, mikvével, vagyis volt a faluban imaház, fürdő, elemi iskola. Megvoltak a rituális zsidó élet szinterei. Ezeket 1944-ben lerombolták, és lassan azok is eltűntek, akik emlékeztek rájuk. Tábla nem jelöli. Az egykori imaház helyén, amelyet '44 végén kiraboltak, és leromboltak, akárcsak az átellenben lévő hédert, nagyapámék '70-ben épült háza állt. A kertjük le-nyúlt a domb aljára, ahová másik végével a falu kocsmájának a telke ért. A kocsmá régen Salamon bácsiék háza volt, benne az utcafront felőli részen a boltjával. A cementbeton medence a mikve, a rituális fürdő maradványa. A deportálások után, valamikor '44 őszén ezt is lerombolták a falubeliek, igyekeztek eltüntetni a nyomokat. Aztán pedig nem beszéltek róla. Ahogy nem beszéltek az elvett vagyonról, az államosított kocsmáról, boltokról, földekről, a megvert, megalázott, elűzött emberekről. A falu zsidótemető-jének megmaradt köveit szétlopkodták. Az értékes vörös gránitot a sírkő-készítő vállalkozók apró lapokra vágták és újra felhasználták. Egy nép, egy kultúra nyom nélkül eltűnt a vidéki Magyarországról.”

(Borbély Szilárd: Az árnyképrajzoló)

„Mindazon belül, amiről nem kívánunk tudomást venni, a holokauszt, Auschwitz különösen súlyos. Olyan pont, amin nem lehet úgy továbbhaladni, mintha már ezen túl lennénk, mintha ezt már megoldottuk volna. Kertésszel nem akarunk szembenézni, és Pilinszkynek az ilyenfajta kijelentéseivel sem. Abban a kicsi szatmári faluban, ahol felnőttem, ahol ez a gyilkosság történt a szüleimmel, ott, a szomszéd falvakban is, mindenütt voltak zsidó családok, a szóbeli emlékezet még tud róluk, de ezekben a falvakban ma semmi nem emlékeztet arra, hogy ők ott éltek. Ennek nem szabadna így lennie. Ugyanez érvényes Magyarországon minden más, a többségitől eltérő, kisebb kultúrára, etnikai vagy más jellegűekre, ezeknek a történeti emlékezetét is ki akarjuk irtani. Úgy teszünk, mintha Magyarország történelmének nem volna része a szlovák nemzetiség, mintha nem lett volna román kisebbség Nagy-Magyarországon. Úgy beszélünk Magyarország történelméről, mintha nem lettünk volna mi, államalkotó népként elnyomói másoknak, hanem csak folyton áldozatok.”

(Részlet Vári György Borbély Szilárddal készült interjújából, Magyar Narancs, 2009. ápr. 23.)

„Most már biztos, hogy nem lesz siratófal a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Olaszliszskán. A terv a holokauszt hetvenedik évfordulója alkalmából tavaly ősszel meghirdetett, közvetlenül támogatott kormányzati programok között szerepelt, az örökségvédelemről szóló fejezetben: „holokauszt-emlékhely, úgynevezett közép-európai siratófal létrehozása Olaszliszskán, az egykori zsidó közösség emlékére”. A vészorszak után elhagyatottá vált olaszliszskai zsinagóga állaga folyamatosan romlott, majd az építőköveket is széthordták. Csak egy fal maradt: egy képzőművészeti alkotással kiegészítve ennek felújításával akarták létrehozni a siratófalat. A Jobbik és holdudvara nagy felzúdulással fogadta az ötletet. Ebben a körben a híres olaszliszskai csodarabbi például nem sokat mond, a szélsőjobbosok számára a település a 2006-ban brutálisan meggyilkolt Szögi Lajos tiszavasvári tanárhoz kötődik.” („Ugrott az olaszliszskai siratófal terve”, nol.hu, 2014. augusztus 11.)

Borbély Szilárd: Taub Eizik csodája

Amikor a kállói haszidok
napok óta tolongtak a vagonokban,
és már nem voltak sem dühösek,

és már nem is sírtak, csak
imádkoztak, majd fáradtan
mormoltak, a rabbijuk ima

közben egyszer csak felkiáltott.
Aztán elájult. Amikor magához
tért, azt mondta, egy vékony,

szakállas alak jelent meg neki.
Erősen torkon ragadta, és azt
súgta a fülébe, hogy szent a hely,

ahol majd újra megjelenik neki.
Egy nap a vonat megállt. Hosszú
rámpan vonultak, a halálosan el-

csigázott csapatban ott lépdelt az
Öreg, aki látta még a Szentet, és
a kállói haszidok tudták, hogy

mellette ott vonult Ő. Eckardt
Unterscharführer magyarul
szólt hozzájuk, mintha otthon

volnának. Majd a szelektálást
végző tiszt előtt bal felé tért el
övével Taub Eizik, a Szent.

MÉG NÉHÁNY BORBÉLY SZILÁRD- VERS...

Ámor és Psziché-szekvenciák

III.

*Amikor mély fájdalom éri az embert,
a kutatók megfigyelése szerint
az agyban tömeges öngyilkosságot
követnek el bizonyos sejtek. Egy*

*idegsejt halála nem okoz tragédiát.
Ilyenkor azonban több száz, vagy
akár több ezer sejt pusztítja el
magát. Komputerrel modellezték*

*ezeket a felvillanásokat, gyakoriságukat,
térbeli elhelyezkedésüket. Észrevették,
hogyan bizonyos részletek szabályosan*

*ismétlődnek. Az így kapott mintázatot
hangokká transzformálva kiderült,
oly módon szervezett, akár egy zenemű.*

XI.

*A mosoly az emberi arc különleges
képessége, melyet az öröm torzít el Néha
követ dobnak a tóba, amely úgy
tűnik el a vízben, mint amikor lecsukódik
a szem. A hattyú mögött az emlékezet
elmosódó hulláma úszik. A gyönyör nem ismeri a könnyörületet,
de nem talál megnyugvást a testi fájdalomban sem.
Esténként a kínai férfiak kimennek a piacra libát vásárolni.
A konyhaasztalon közöszlnek vele. Az orgazmus pillanatában,
hogyan fokozzák az élvezetet, egy bárdal hirtelen lecsapják az állat fejét.*

XIII.

*Egy középkori legenda szerint egy nőtől ellopták
a még egészen kicsi, gyámoltalan gyermekét.
Emberkereskedőkhöz került, akik egy távoli országba adták el.
Az anya útra kelt. Mindenfelé érdeklődött utána, és néha
majdnem meg is találta, de ekkorra a tulajdonosok már tovább is
ajándékozták.
Csupa szépet meséltek róla. Időközben felnőtt, majd megöregedett.
Azt beszélték, mindenhol békét teremtett. Mint az életüktől, úgy váltak
meg tőle, hogy másokkal is jöttgeyenek. Az anya egész életében erre a
találkozásra várt. De félt, hogy nem tudná el-viselni.
Ezért haláláig halogatta a viszontlátást.*

XIV.

*Egy Animus néven bejelentkező internetes
sorozatgyilkos szerint áldozatai utolsó szava szerelmem volt.
És boldogan haltak meg kezei között. Az élet közönyével szemben
a nyelv ad biztonságot. Az utolsó szavakat azonban
csak a gyilkosok hallják. A túlélők csupán a tettesek szavaira emlékezhetnek.
A szeretet melegségének helyét aztán elfoglalják a hivatalok jegyzőkönyvei.
A nyomozók átvizsgálták a szolgáltató archívumait. Megállapították,
Animus nem akarta, de a lányok rá erőszakolták találkozót.
Végül teljesen sötétben hajlandó volt erre. Áldozatai nyitott szemére
gombos-tűvel egy-egy nappali pávaszemmet tűzött.*

XXV.

A Kis-Ázsiából származó első Krisztus-
ábrázolásokat a hellenizmus korának
szobrászai készítették. Az időtlen férfi-
szépséget mintázták meg. A fiatal fiúk

hamvas báját. A hőroszt, aki meghal,
de istenként feltámad. Nincs benne sem
szeretet, sem szenvedés. Csak az ápolat
test, a kidolgozott izmok, a görög világ

megejtő büntelensége. Haja fürtökben.
Testének súlypontját kicsit áthelyezi
bal lábára, hogy ezzel is lágyságot, az ívelt

csontok és a feszes izmok játékát kölcsönözze
az ábrázolásnak. A katakombák istene
mégis a bomló hús és a bűn üdvössége.

XXIX.

Visszafelé olvasva Ámor és Psziché
történetét, látható, hogy a Lélek halálisan
vágynak a Test után. Psziché nem tudja
elviselni az őt éjszakánként lélekként

ölelő Szeretőjét. Ismétlődő történet:
a haláltáborokban mindig vannak férfiak,
akik kikötetnek foglyokat, hogy éjszakánként
úgy látogathassák és erőszakolhassák meg

őket rendszeresen, hogy azok ne lássák
arcukat. Bármennyire borzasztó, ezek
az elátkozottak talán a testetlen szerelemre

vágytak. A bűn, a megbocsátás és a kegyelem
idejétmúlt szavak számukra. A tiszta, animális
élvezetet pedig mindig beárnyékolja a Létezés.

XXXV.

Vannak azok a pillanatok este, amikor
Az ember fáradt már bármit csinálni.
Csak ül csendben. Még nem álmos, de
nem is friss. Olvas néhány Kosztolányi

sort lélekről, öszről, titokzatos megállókról,
elmúló időről. Mert az idő is olyan, mint
az élet: csupán a testen hagy nyomot.
A tudatban, a lélekben, talán a nyelv

viszonyrendszerében. Nem is tudom. Valaki
kinéz az ablakon, hogy távol a csillagok
vajon mit is csinálnak. Elgondolkodik azon,

hogy föld és csillagok közt élt ő. Fél
elaludni. Mint a gyerek este, kifogást
keres. Amíg táncol a képernyőkímélő.

A tízezer

Ahogy kanyarodok ki a Múzeum körútra ott a van egy benzinkút a ahol kábé ott észrevettem hogy egy rendőrautó jött a mögöttem aki levillogott én félreálltam és megálltam elsőre a Zsolt jött hozzám a oda elkérte a irataimat amit igazolásnál szoktak a kérni én átadtam neki a belekötött abba hogy nem voltam a biztonsági övvel nem volt bekötve a én mondtam neki hogy nemrég indultam el a és teljesen megelégedtem a arról hogy bekössem majd a forgalmimra hivatkozott hogy a problémák vannak vele rákérdeztem hogy a micsoda nem kaptam a választ arra majd mondta hogy a ezt el lehetne intézni bizonyos dologgal a én mondtam hogy nem értem a célzást aztán oda a kollégáját hívta a Pétert aki szintén megnézte a forgalmi engedélyt arra ugyanazt a mondta hogy problémák vannak a vele ezt követően megkérdezte a hogy fogyasztottam e a alkoholt vagy drogot én mondtam hogy a nem fogyasztott a mondta hogy ezt a dolgot hogy a irataimat a kapjam vissza el lehetne a intézni a máshogyan mondta neki hogy nincsen nálam a tényleg készpénz hiszen megmutatát a viszont azt fel tudom ajánlani hogyha a hazakísérnek a tízezer forintot le tudok nekik vinni a erre azt a választ kaptam hogy a öt embernek tízezer forint a kevés a és hogy amúgy is két gyermeke van a miből tartsa el a családját átültem a rendőr kocsi a útvonalat nem nagyon figyeltem a hogy arra visznek a mert én abban a hiszemben voltam hogy a kapitányságra arra a következő a mire emlékszem hogy kiszállítottak a szűk kis utcába a hol közölték velem a kitalálta a hogy természetben is le lehet tudni a dolgokat ezt követően történt a erőszak része Péter a orális szexre a próbált kényszeríteni a védekeztem amennyire a tőlem telt a majd a hátam mögé került valaki és a le a

rántotta rólam a nadrágomat és megerőszakolt a egy bő farmer volt a le lehetett rólam rántani a nadrágot a nagyon bő a alaptól volt a bő volt rám a bugyi a félre lett húzva a kettő közül aki figyelt a odakibált hogy a hagyják abba mert a nincs idő a nem éri meg mikor visszavitték a kocsihoz a Péter beült mellém a akkor közölte velem hogy a hazakísérnek és hogy a tízezer amit felajánlottam a nem elegendő még egy tízessel meg kellene toldani a és hogy a mennyiben a ezt nem teszem akkor a életem a legrosszabb dolga fog velem történni a és akkor is hogyha a eljár a szám.

A Margitszigeten

A Margitszigeten ismerkedtünk meg, Zoli katonaként ott dolgozott. Néhány év múlva már terveztük a közös jövőt. Egyházi esküvőt szerettünk volna. A pap azt mondta, előtte nem hálhatunk együtt. De másnap már a magzat is ott volt, csak akkor még nem tudtuk. Egy babaruházati boltom volt, teljes erőbedobással vittem. A huszonhatodik héten egy este elöntött a vér. Valósággal ömlött, magam se hittem volna. A mentő, mint valami hajó, vetődött velem kórházról kórházra. Egymást váltó orvosok sugdostak a fülemben. Az arcomra maszkot akartak nyomni. Miközben én védekeztem. Inkubátoros kórházat kerestünk kétségbeesetten. Végezetül a Baross utcai klinikán kötöttünk ki. Istálló nagyságú szülőszobában sorban feküdtek a nők, paravánokkal elválasztva. Akár az alvilágba úszó bárka: elkárhozottak gyötrődők hangja. A magas plafonról a felhéjasodott vakolat készültek alázuhanni. A sarkokban évtizedes portól fekete pókhálók. Minden személytelen volt. A testek, akár a fahasábok, kicsit távolabb feküdtek önmaguk fájdalmától. Amikor a kettő

egymásra úszott, kiáltozni kezdtek. Egyszer csak én is. Akkor odalépett egy orvos, és a véresen kicsusszant testet felmutatta: "Fiú!" "Akkor meg fog halni" – válaszoltam, mert tudtam, ilyenkor a fiúk esélytelenebbek. Csak néztem a parányi testet az inkubátorban mozdulatlan. Negyvennyolc óráig élt. A tornacsarnok nagyságú kórteremben nem maradtam a boldogan szoptató anyák között. Saját felelősségre hazamentem. Útközben minden furcsa volt, amit ismertem. A világ idegen lett, erre emlékszem. Hogy minden távoli és valószerűtlen. A hiány, hogy valami nincsen itten. Zoltánka búcsúztatásán csak ketten voltunk. Hamvasztást és vízszórásos temetést választottunk. A bababoltot felszámoltam. A ruhácskákat eladtam. Nem emlékezni! Kilenc évig teherbe sehogyan sem estem. A Meddőségi Centrumba jutottam. Nem ment könnyen, de végül sikerült. Terhes lettem. Ikrek! Kezdetben semmi baj sem volt. Lendületesen tettem-vettem. A féléidőtől azonban mozdulni is nehéz lett. Egy vizsgálatnál azt mondták, az egyik baba mozdulatlan. Be kell feküdnöm. A terhespatológia hatszobás kórtermébe kerültem. Vasárnap hajnalban már leállíthatatlanok voltak a fájások. Elől a halott baba jött, ő nem segíthetett nekem. Ezért a másik érdekében a császármetszés mellett döntöttek. Gabriella nyolc óráig élt. De már a kórházban elhatároztam, hogy hat hónap múlva újra terhes leszek. Egy orvos azt mondta, akár egy gyereklánynak, kicsi a méhem. De a sikertelen szülések is edzik, tágítják. Gabriellát elhamvasztattuk, kis urnáját Zoli hazahozta. Kértem, hogy rejtse el. Nem akartam tudni, hol van. Hat hónap múlva spontán terhes lettem. Fél időnél most is

alámerültem. Épp a huszonhatodik héten, mint korábban is, ismét koraszülés következett. Sajnos az utolsó órákban a baba megfordult. Két császármetszés elvette volna a reményt. Megszültem hát. Lábbal jött előre. De két feltartott keze tovább nehezítette. Szilvia két és fél hétig élt inkubátorban. Agyvérzést kapott, a farfekvéses szülés megviselte. Egyszer, mikor egyedül voltam, Jégcsap doktornő foghegyről közölte, hogy értelmi fogyatékos lesz. És hogy én vagyok, aki vele ezt tette. Zokogtam napokig, harmadik héten szenvedését már nem nézhettem. Amikor felhívtak a kórházból, hogy meghalt, újabb zokogás örvényébe merültem. A hamvasztást Zoli végeztette. Az urna hazakerült, hogy ne legyen egyedül Gabriella. Most már nem kellett rejtteni. Ezt a gyászt is túléltem, pedig a büntudat miatt ma is visszatér néha. A harmadik koraszülésre már tudatosan készültem. Azt is elhatároztam, hogy császárt kérek. Huszadik hét után a kórházban feküdtem. A harmincadik héten a testemben valami ciripelni kezdett. Jeleztem. A kórházt megkerültem, saját szülésemet kértem. A fájások percenként jöttek. Császárra nem volt idő. Gyorsan a koraszülött osztályra vitték. Krisztián születési súlya másfél kiló. Hat hétig volt kórházban. Amikor hazavittük, már két és felet nyomott. Most másfél éves, láthatod, csupa boldogság és erő. Nem kesergek a múlton. Ez volt a sorsom. Alázat elfogadni, hogy lehet a vesztes is nyerő.

Hasonlítás

*A rabbit pedig úgy vágta le, mint
a disznókat szokás. Andráskeresztre
feszítették a lábait. Feje a föld felé,*

*nemzőszerve viszont a menny
irányába mutatott. A hasat kereszt
alakban vágta fel, és kihúzták*

*a beleket. A hentesek részegek
voltak, és mivel nem ismerték
az élő emberi test anatómiáját,*

Otto Moll szekvenciája

*Mért oly különös ez az este? –
Kérdezte Otto Moll Oberschar-
Führer, és miközben kereste*

*A magyarázatot. Délről szellő
Kélt a lengyel síkságon, és az
Alkony rózsaszínbe játszott a*

*Kémények fölött, és nem tudni
Honnan, friss, tavaszi föld illata
Szállt, elnyomva a kémények*

*Fullasztó szagát. Vajon miért
Különös ez az este, kérdezte
Magában Otto Moll másodszor*

*Is, amíg nézte az előtte elvonuló,
Hol jobbra, hol balra utasított
Embereket. Miért érzem, hogy*

*vaktában vagdalták a húst. A bélsár
a kaszabolás miatt kiömlött,
és ráfröcskölődött az eltorzult*

*arcokra. Orrcimpájuk remegett. Már
nem érzékelték. A tömeg röfögve
biztatta őket, mint a disznókat.*

*Itt van Isten, ha egyszer nem is
Lehet? De akkor miért másabb ez
Az este, és ha az okok és okozatok*

*Láncolata volna Jákob története,
Akkor én, Otto Moll, ki vagyok
Benne? És ha ez Egyiptom, akkor*

*Szabadulás csak az ég felé nyílik,
Gondolta. Miközben az ég alja
Tűzben állt, a lemenő nap fényétől*

*Vöröslött, mint az a tenger,
Amely elnyelte a fáraó katonáit
És harci kocsijait. “Egy gödölye,*

*Egy gödölye...”, mormolta
Egy gyerek, és nagymama kezét
Fogta a kemencék felé menet.*

AZ OLASZLISZKAI

SZEREPLŐK

ÁLDOZAT, 44 ÉVES	FEKETE ERNŐ
KICSI LÁNYA, 5 ÉVES	PÁLMAI ANNA
KÖZÉPSŐ LÁNYA, 14 ÉVES	MÉSZÁROS BLANKA
KARVEZETŐ	PÁLOS HANNA
RABBI	SZACSVAY LÁSZLÓ
IDEGEN TURISTA, KEZÉBEN KAMERA	HAUMANN PÉTER
FALUBELI	BÁN JÁNOS
BÍRÓ	SZIRTES ÁGI
ÜGYÉSZ	BORBÉLY ALEXANDRA
ÜGYVÉD	PELSŐCZY RÉKA
VÁDLOTT	TASNÁDI BENCE
RENDŐR	BAKI DÁNIEL E.H.
TETTES I.	DÉR ZSOLT E.H.
TETTES II.	PAPP ENDRE E.H.

ALKOTÓK

ÍRTA	BORBÉLY SZILÁRD
DÍSZLET	CZIEGLER BALÁZS
JELMEZ	FÜZÉR ANNI
ZENE	KISS FERENC
FÉNY	PETŐ JÓZSEF
MASZKOK	KERESZTES ZSÓFIA
MOZGÁSTERVEZŐ	HEGYMEGI MÁTÉ
VIDEÓ	TÖRÖK MARCELL
KONZULTÁNS	RADNÓTI ZSUZSA
DRAMATURG	TÖRÖK TAMARA
ASSZISZTENS	FEJES VERA
RENDEZŐ	MÁTÉ GÁBOR

Az előadás szövegkönyve Borbély Szilárd drámáinak, verseinek, prózai műveinek és nyilatkozatainak, illetve a bírósági tárgyalások jegyzőkönyveinek felhasználásával készült.

Az előadásban szereplő festmény alkotója Anna Margit, a kép címe:
Chád Gádja (Egy gödölye), a képet a HUNGART © 2015 engedélyével használjuk.
Külön köszönet a Simor Ügyvédi Irodának.

A Kiss Ferenc és Vígh Rudolf népzenei gyűjtéseinek felhasználásával készült zenei anyag hangfelvételén közreműködnek: az Etnofon Zenei Társulás tagjai - Kiss Ferenc (hegedű, gitár), Küttel Dávid (harmonika), Szabó Dániel (cimbalom), Szokolay Dongó Balázs (tárogató, szaxofon, furulya), valamint Jordán Adél (ének) és archív felvételtől Horváth Sándorné Lakatos Vera tuzséri cigányasszony (ének). Hangmérnök: Mazán Attila.

IMPRESSZUM

SZERKESZTETTE: TÖRÖK TAMARA
ELŐADÁSFOTÓK: DÖMÖLKY DÁNIEL
TÖRDELÉS: BÁTHORI RÓBERT

© 2015 KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ

1052 BUDAPEST, PETŐFI SÁNDOR U. 6.
TEL: +36 1 266 5200, +36 1 317 4061
E-MAIL: SZERVEZES@KATONASZINHAZ.HU

WWW.KATONAJOZSEFSZINHAZ.HU
WWW.FACEBOOK.COM/KATONA.BUDAPEST

EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREINK:

BUDAPEST
A KATONA BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZATA
FENNTARTÁSÁBAN MŰKÖDIK

A KATONA JÓZSEF SZÍNHÁZ
KIEMELT PARTNERE:

A FELBECSÜLHETETLEN
PILLANATOK TÁMOGATÓJA

szinhaz.hu
Magyar Színházi Portál

